

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2021

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 4

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա ՄԱԿԱՐԴԱԿ

- 1) Ե՞րբ է Վ. Բեհրուժովը նշանակվել Հայկական մարզի կառավարիչ.
- 1) 1849 թ.
  - 2) 1830 թ.
  - 3) 1838 թ.
  - 4) 1846 թ.
- 2) Ե՞րբ է ցարական իշխանությունների կողմից հայտնաբերվել «Բարենպաստակ ընկերություն» խմբակը.
- 1) 1869 թ.
  - 2) 1868 թ.
  - 3) 1872 թ.
  - 4) 1875 թ.
- 3) Համազանգեզուրյան երկրորդ համագումարը հրավիրվել է՝
- 1) 1921 թ. հունիսի 1-ին
  - 2) 1921 թ. փետրվարի 25-ին
  - 3) 1920 թ. դեկտեմբերի 25-ին
  - 4) 1921 թ. ապրիլի 27-ին
- 4) Ե՞րբ է Բաքվում տեղի ունեցել հայ բնակչության կոտորածը և տեղահանությունը.
- 1) 1990 թ. ապրիլի 5-12-ը
  - 2) 1990 թ. հունվարի 13-20-ը
  - 3) 1991 թ. հունվարի 13-20-ը
  - 4) 1990 թ. փետրվարի 27-29-ը
- 5) Ե՞րբ է հաշտության պայմանագիր կնքվել Լևոն II-ի և Անտիոքի իշխան Բոհեմունդ III-ի միջև.
- 1) 1187 թ.
  - 2) 1192 թ.
  - 3) 1194 թ.
  - 4) 1198 թ.
- 6) Ե՞րբ է Ստեփանոս Սալմաստեցին հրավիրել Էջմիածնի գաղտնի խորհրդակցությունը.
- 1) 1551 թ.
  - 2) 1562 թ.
  - 3) 1547 թ.
  - 4) 1549 թ.

7

Ե՞րբ է Պարույր Նահապետը թագադրվել և ճանաչվել Հայաստանի թագավոր.

- 1) ք. ա. 612 թ.
- 2) ք. ա. 621 թ.
- 3) ք. ա. 681 թ.
- 4) ք. ա. 618 թ.

8

Ո՞ր ժամանակաշրջանն է ընդգրկում հայկական հելլենիզմի երկրորդ փուլը.

- 1) I–III դարերը
- 2) ք. ա. III–I դարերը
- 3) IV–VII դարերը
- 4) ք. ա. VI–III դարերը

9

Ավատատիրական Հայաստանում յուրաքանչյուր նախարարի տեղը արքունիքում ո՞ր պետական կարևոր փաստաթղթով էր սահմանվում.

- 1) գահնամակով
- 2) գորանամակով
- 3) աշխարհագրով
- 4) դատաստանագրքով

10

Ո՞ւմ նախագծով է կառուցվել Անիի Մայր տաճարը.

- 1) Մանվելի
- 2) Պողոսի
- 3) Տրդատի
- 4) Մոմիկի

11

Ո՞ր կազմակերպությունն է հրատարակել «Ազատության ավետարներ» թերթը.

- 1) «Հայասեր–ազգասեր»
- 2) «Հայրենասերների միություն»
- 3) «Պաշտպան հայրենյաց»
- 4) «Զինակիր»

12

Ո՞վ է եղել Հայկական կորպուսի կոմիսար.

- 1) Մ. Սիլիկյանը
- 2) Ա. Մանուկյանը
- 3) Մ. Արեշյանը
- 4) Դրոն

13

Որքա՞ն հայ բնակչություն կար Կիլիկիայում 1920 թ. սկզբներին.

- 1) 200 հազար
- 2) 100 հազար
- 3) 50 հազար
- 4) 150 հազար

14

Որքա՞ն հայ է ներգաղթել Խորհրդային Հայաստան 1962–1982 թթ.

- 1) մոտ 4 հազար
- 2) մոտ 25 հազար
- 3) մոտ 63 հազար
- 4) մոտ 32 հազար

15

Ի՞նչ էր անվանվում Հայաստանը Բեհիսթունյան արձանագրության պարսկերեն բաժնում.

- 1) Արմինա
- 2) Արատտա
- 3) Ուրարտու
- 4) Հարմինույա

16

Ո՞ր արքայից է Արշակունիների թագավորական իշխանությունը Մեծ Հայքում դարձել ժառանգական.

- 1) Տրդատ II
- 2) Վաղարշ II
- 3) Խոսրով II
- 4) Վաղարշ I

17

Ո՞ւմ է հետևյալ կերպ գնահատել պատմիչը.

« ... եղավ աստվածագիտության լույսի դուռ և բազմազան բարիքների երջանիկ օրինակ»:

- 1) Վռամշապուհին
- 2) Սահակ Պարթևին
- 3) Վաչագան Բարեպաշտին
- 4) Մեսրոպ Մաշտոցին

18

Ո՞ր իրադարձության կապակցությամբ է հրապարակվել հետևյալ կոչը.

«Ցո՛ւյց տանք աշխարհին, որ երկշոտ, անզգա ստրուկներ չենք, որ մենք ևս ընդունակ ենք դիմադրելու, երբ ոտնահարվում են մեր անկապտելի իրավունքները»:

- 1) հայ-թաթարական ընդհարումների
- 2) Հայոց եկեղեցու գույքի բռնագրավման
- 3) Մասունի 1904 թ. իրադարձությունների
- 4) արևմտահայության կոտորածների

19

Ուրարտուում թագավորին կից գործող Ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին՝

- 1) արքայի «կառավարիչներ»
- 2) արքայի «խորհրդականներ»
- 3) արքայի «գործակալներ»
- 4) արքայի «փոխանորդներ»

20

Կ. Պոլսի հայ համայնքի գործերի կառավարման նպատակով 1844 թ. ստեղծված մարմինը կոչվում էր՝

- 1) Պատրիարքարան
- 2) Սինոդ
- 3) Ազգային խորհուրդ
- 4) Ազգային ժողով

21

Թվարկվածներից որո՞նք են 1950–1960–ական թթ. հայագիտության զարգացման արդյունքներ.

- ա. «Հայ ժողովրդի պատմություն» բազմահատորյակի հրատարակման սկիզբը
- բ. «Հրագրան», «Նաիրի» և այլ էլեկտրոնային հաշվիչ բարդ մեքենաների նախագծումը
- գ. «Հայ նոր գրականության պատմության» երեք հատորների հրատարակումը
- դ. ուրարտական և հելլենիստական շրջանի հուշարձանների պեղումները
- ե. Բյուրականի աստղադիտարանի վերածվելը գիտահետազոտական խոշոր կենտրոնի
- զ. «Երկունք» և «Նահապետ» պատմական կինոնկարների ստեղծումը

- 1) ա, գ, դ
- 2) բ, գ, զ
- 3) ա, բ, դ
- 4) գ, դ, ե

22

Ինչո՞ւ է Արշակ արքան Գնեյին մահապատժի ենթարկել.

- 1) քանի որ Գնեյը գաղտնի կապեր էր հաստատել Շապուհ III–ի հետ
- 2) քանի որ Գնեյը հանցավոր համաձայնության էր եկել կենտրոնախույս նախարարների հետ
- 3) քանի որ Տիրիթը հավաստիացրել էր նրան, թե Գնեյը ցանկանում է դավադրորեն հայոց արքա դառնալ
- 4) քանի որ Գնեյն աչք էր դրել թագուհի Փառանձեմի վրա

23

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Շապուհ II–ի գորքերի ջախջախումը Գանձակի մոտ և Հայաստանում խաղաղության վերականգնումը
- բ. Պապի վերադարձը Հայաստան Տերենտիոսի գլխավորած զորաջոկատով
- գ. Պապ թագավորի խուսափելը ճուղակից և վերադառնալը Տարսունից Հայաստան
- դ. Ատրպատականում Շապուհ II–ի գանձարանին և կանանոցին տիրանալը հայերի կողմից
- ե. Մերուժան Արծրունու ձերբակալությունը և մահապատժը

- 1) բ, ե, գ, ա, դ
- 2) բ, դ, ե, ա, գ
- 3) ե, բ, գ, դ, ա
- 4) բ, գ, ե, ա, դ

24

Պատմական իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Շահամիր Շահամիրյանի կողմից Մադրաս քաղաքում հայկական տպարանի հիմնումը
- բ. անգլիական «Արևելահնդկական ընկերության» և հայ վաճառականության միջև պայմանագրի կնքումը
- գ. «Որոգայթ փառաց» գրքի հրատարակումը
- դ. «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի հրատարակումը
- ե. Արևելյան Վրաստանի բռնակցումը Ռուսաստանին
- զ. Հովսեփ Էմինի վերջնական վերադարձը Հնդկաստան

- 1) բ, գ, ա, դ, գ, ե
- 2) գ, բ, ա, դ, գ, ե
- 3) բ, գ, ա, գ, դ, ե
- 4) ե, ա, գ, դ, գ, բ

25

Անվանումները համապատասխանեցնել նահապետների անուններին.

- ա. Արամ
- բ. Արամանյակ
- գ. Արամայիս
- դ. Երաստ

- 1. Արմավիր
- 2. Արմենիա, արմեն
- 3. Երասխ (Արաքս)
- 4. Արարատ
- 5. Արագած, Արագածոտն

- 1) ա-4, բ-5, գ-2, դ-3
- 2) ա-4, բ-1, գ-5, դ-3
- 3) ա-5, բ-2, գ-1, դ-4
- 4) ա-2, բ-5, գ-1, դ-3

26

Համապատասխանեցնել հեղինակների և նրանց ստեղծագործությունների անունները.

- 1) Հովհաննես Այվազովսկի
- 2) Եղիշե Թադևոսյան
- 3) Գևորգ Բաշինջադյան
- 4) Վարդգես Մուրենյանց

- ա. «Զանգեզուր»
- բ. «Նոյը իջնում է Արարատից»
- գ. «Արևածաղիկը»
- դ. «Ս. Հռիփսիմե»
- ե. «Սալումե»

- 1) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-ե
- 2) 1-ա, 2-դ, 3-բ, 4-գ
- 3) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ե
- 4) 1-բ, 2-գ, 3-ա, 4-դ

27

Ո՞ր շարքի բոլոր մայրաքաղաքներն են գտնվել Այրարատ նահանգում.

- 1) Արմավիր, Բագարան, Արտաշատ, Երվանդաշատ, Վաղարշապատ, Կարս, Տիգրանակերտ, Անի, Դվին, Երևան
- 2) Երևան, Անի, Արտաշատ, Դվին, Արմավիր, Վան, Երազգավորս, Վաղարշապատ, Երվանդաշատ, Բագարան
- 3) Երևան, Անի, Արտաշատ, Դվին, Արմավիր, Կարս, Վաղարշապատ, Երվանդաշատ, Վան, Բագարան
- 4) Արմավիր, Բագարան, Արտաշատ, Երվանդաշատ, Վաղարշապատ, Կարս, Երազգավորս, Անի, Դվին, Երևան

28

Ե՞րբ է կայացել Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը.

- 1) 1945 թ. մարտի 19 – հուլիսի 19
- 2) 1946 թ. փետրվարի 21 – մարտի 14
- 3) 1947 թ. ապրիլի 30 – մայիսի 4
- 4) 1947 թ. նոյեմբերի 20 – նոյեմբերի 24

29

Ե՞րբ է կազմվել Գոշի «Դատաստանագիրքը».

- 1) 1184 թ.
- 2) մոտ 1150 թ.
- 3) մոտ 1180 թ.
- 4) 1198 թ.

30

Որտե՞ղ է մարտնչել Փարամազի խումբը հայ-թաթարական ընդհարումների ժամանակ.

- 1) Երևանում
- 2) Բաքվում
- 3) Ջանգեզուրում
- 4) Թիֆլիսում

31

Որքա՞ն էր Մեծ Հայքի տարածքը.

- 1) 411 հազ. քառ. կմ
- 2) 311 հազ. քառ. կմ
- 3) 80 հազ. քառ. կմ
- 4) 250 հազ. քառ. կմ

32

Ո՞վ է մեջբերված խոսքերի հեղինակը.

«Լեոնային Ղարաբաղը մշտնջենապես բնակեցված է եղել հայերով և նրանց հայրենիքի մի հատվածն է, որը, Ստալինի մեղքով հայտնվելով Ադրբեջանի կազմում, 65 տարի շարունակ ենթարկվել է ստորացման, վիրավորանքների ու ամեն տեսակի ճնշումների... Լեոնային Ղարաբաղի ճակատագիրը կարող են լուծել միայն Լեոնային Ղարաբաղի բնակիչները... Ստեղծված իրավիճակի միակ ճշմարիտ լուծումը կարող է լինել Լեոնային Ղարաբաղի դուրսբերումը Ադրբեջանի կազմից»:

- 1) Հենրիխ Պոդոսյան
- 2) Վաչե Սարուխանյան
- 3) Ջորի Բալայան
- 4) Յակով Ջարոբյան

33

Ո՞վ է մեջբերված հատվածի հեղինակը.

«Հայոց թագավորը վերադարձավ մեծ հաղթությամբ, շատ ավարով ու ցնձալից ուրախությամբ. նա վերադարձավ Հայաստան՝ Այրարատ գավառը՝ Վաղարշապատ քաղաքը. եկավ մեծ ուրախությամբ, բարի անունով ու շատ ավարով»:

- 1) Տակիտոսը
- 2) Մովսես Խորենացին
- 3) Փավստոս Բուզանդը
- 4) Արիանոսը

34

Ի՞նչ էր կոչվում կիլիկյան բանակի սպարապետի անմիջական տեղակալը, որը գլխավորում էր բանակի սպառազինության և պարենի մատակարարման գործը.

- 1) սպասալար
- 2) գունդստարլ
- 3) երկրորդ սպարապետ
- 4) մարաջախտ

35

Ինչո՞ւ Վիեննայի արքունիքում մերժեցին Օրուն և հրաժարվեցին Հայաստանի ազատագրության գործին մասնակցելուց.

- 1) Թուրքիայի հետ կնքված հաշտության պայմանագրի պատճառով
- 2) ֆինանսական միջոցների անբավարարության պատճառով
- 3) չցանկացան վատթարացնել հարաբերությունները պարսկական տերության հետ
- 4) սկսված ավստրո-ֆրանսիական պատերազմի պատճառով

36

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա) Խորեն արքեպիսկոպոս Մուրադբեգյանի ընտրվելը կաթողիկոս
- բ) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածի հրապարակումը
- գ) Հայաստանում գյուղացիության ճնշող մեծամասնության անդամագրվելը կոլտնտեսություններին
- դ) «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեության դատապարտումը Հայոց եկեղեցու Գերագույն հոգևոր խորհրդի կողմից
- ե) Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը
- զ) ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի որոշումը Ս. Էջմիածնի վանքը փակելու, կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին

- 1) գ
- 2) բ
- 3) ա
- 4) զ

37

Վանի թագավորության արքաների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության.

- ա. Արգիշտի II
- բ. Ռուսա III
- գ. Իշպուիինի
- դ. Էրիմենա
- ե. Արգիշտի I
- զ. Սարդուրի II

- 1) գ, ե, զ, ա, դ, բ
- 2) զ, գ, ե, ա, բ, դ
- 3) գ, ե, ա, զ, բ, դ
- 4) ե, զ, ա, գ, բ, դ

38

Հայազգի զորահրամանատարների անունները համապատասխանեցնել իրենց կոչումներին.

- 1) ԽՍՀՄ մարշալ, կրկնակի հերոս
- 2) ավիացիայի մարշալ
- 3) ինժեներական զորքերի մարշալ
- 4) զրահատանկային զորքերի գլխավոր մարշալ

ա. Իվան Իսակով

բ. Մերգեյ Ազանով (Ազանյան)

գ. Համազասպ Բաբաջանյան

դ. Արմենակ Խանփերյանց (Մերգեյ Խուդյակով)

ե. Հովհաննես Բադրամյան

- 1) 1–դ, 2–ա, 3–բ, 4–գ
- 2) 1–ե, 2–դ, 3–բ, 4–գ
- 3) 1–գ, 2–ա, 3–ե, 4–բ
- 4) 1–ե, 2–դ, 3–բ, 4–ա

39

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) 1919 թ. սեպտեմբերին ստեղծված Հայաստանի միավորված բոլշևիկյան կազմակերպությունների կենտրոնական ղեկավար մարմինը հայտնի էր «Հայաստանի կոմիտե» անունով:
- 2) ԽՍՀՄ–ում առաջնահերթ կարգով թեթև արդյունաբերական և սննդի ձեռնարկությունների ստեղծման քաղաքականությունը կոչվեց արդյունաբերացում:
- 3) 1920–ական թթ. ստեղծված գյուղացիական միացյալ տնտեսությունների ձևերից էին սովխոզները, արտելները, կոմունաները:
- 4) Գյուղացիության մեծամասնությունը կազմող միջակ գյուղացուն ունեզրկման, ընտանիքով գյուղից վտարման քաղաքականությունը կոչվեց կուլակաթափություն:
- 5) Սոցիալ–դեմոկրատներին անվանում էին նաև էսեռներ:

40

Ի՞նչ հետևանքներ ունեցան Տիգրան Մեծի նվաճումները.

- 1) Ստեղծվեց Հայկական տերությունը, որը հիմնավորապես տարբերվում էր Ալեքսանդր Մակեդոնացու և Սելևկյանների տերություններից:
- 2) Սելևկյան պետությունն ու Պարթևստանը իրենց դիրքերը զիջեցին Հայկական տերությանը:
- 3) Հռոմը պարտություն կրեց Միջերկրածովյան ավազանում գերիշխանության հասնելու համար ծավալված պայքարում:
- 4) Առաջին անգամ պատմության մեջ՝ Հայաստանի սահմաններում ընդգրկվեց ամբողջ Փոքր Ասիան:
- 5) Փոխվեց Առաջավոր Ասիայի քաղաքական քարտեզը:

41 **Ընտրել սխալ պնդումները.**

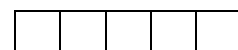
- 1) IV դ. վերջին մայրենի լեզվով գիր և գրականություն ունենալն ազգապահպանության խնդիր էր դարձել, քանի որ հայոց գրավոր լեզուն կենսական անհրաժեշտություն էր թե՛ պետության, թե՛ եկեղեցու համար:
- 2) Հայ պատմիչները վկայում են հայկական նախամաշտոցյան այբուբենի մասին, որը V դարի սկզբին պահվում էր Ասորիքում՝ ասորի մատենագիր Բարդաձանի մոտ:
- 3) Ըստ Կորյունի՝ IV դ. սկզբին Սահակ Պարթևի նախաձեռնությամբ Արտաշատում եկեղեցական ժողով է գումարվել, որտեղ որոշվել է «հայ ազգի համար նշանագրեր գտնել»:
- 4) Հայաստանում լուսավորչական գործունեությունն ընդարձակելով՝ Մաշտոցը հետագայում տառեր է ստեղծել նաև վրացիների և Աղվանքի ցեղերից մեկի՝ գարգարացիների համար:
- 5) Հայոց գրերը դարձան հայ ժողովրդի համար գոյատևման, ազգային ինքնության և արժեհամակարգի պահպանման հզոր միջոց բոլոր ժամանակներում:

42 **1890–ական թթ. հայ ազատագրական պայքարի իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Գում Գափուի ցույցը
- 2) Կուկունյանի արշավանքը
- 3) Բաբշենի հաղթական կռիվը
- 4) Սասունի հերոսամարտը
- 5) Վանի ինքնապաշտպանությունը
- 6) Խանասորի արշավանքը

43 **Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**

- 1) «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտի» հռչակումը
- 2) արցախահայության առաջին համագումարը Շուշիում
- 3) Գարեգին Նժդեհի ուժերի հաղթանակը Նուրի փաշայի զորքերի նկատմամբ Որոտանի կիրճում
- 4) Շարուր–Նախիջևանը ՀՀ–ին հանձնելու մասին անգլիացի գեներալ Դեյի և Դրոյի հրամանի ստորագրումը
- 5) արևմտահայերի երկրորդ համագումարը Երևանում

V դարի իրադարձությունները համապատասխանեցնել ճակատամարտերին.

- ա. Խաղխաղի ճակատամարտ
- բ. Ավարայրի ճակատամարտ
- գ. Ներսեհապատի ճակատամարտ
- դ. Ակոռիի ճակատամարտ
- ե. Ճարմանայի ճակատամարտ

- 1) Մուրբ պատարագի սեղանի կանգնեցումը և չմկրտված զինվորների մկրտությունը
- 2) արաբների ջախջախումը, փախուստը և Երասխի ջրերում նրանցից շատերի խեղդամահ լինելը
- 3) Հովհաննես Ա Մանդակունու ոգևորիչ ճառը
- 4) հայկական զորքերի անցումը Կուրի ձախ ափը և բուն Աղվանքի բերդերի և քաղաքների ազատագրումը
- 5) Հայոց տանուտեր Սահակ Բագրատունու, Վահանի եղբոր՝ Վասակ Մամիկոնյանի գոհվելը
- 6) պարսկական ուժերի ջախջախումը և Ատրվշնասայի սպանությունը

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Հայկական հարցը միջազգային դիվանագիտության առարկա է դարձել Փարիզի հաշտության պայմանագրով:
- 2) ՀԽՍՀ-ն վերանվանվել է Հայաստանի Հանրապետություն՝ անկախության հանրաքվեով:
- 3) Կիլիկյան Հայաստանում արքունիքի մեջ մտնում էին արքունի խորհուրդը, բարձրագույն դատական ատյանը և գործակալությունները:
- 4) Հայոց իշխանական համակարգում գործել է «Իմ վասալի վասալը իմ վասալը չէ» ենթակայության ավատատիրական սկզբունքը:
- 5) Հայոց պետականության պատմության մեջ դարակազմիկ փոփոխությունը՝ անցումը համադաշնությունների համակարգից կենտրոնացված պետության, ավարտվել է Ռուսա II-ի օրոք:
- 6) Հայկական լեռնաշխարհի այսօր հայտնի հնագույն պետության՝ Արատտայի հովանավոր աստվածը Հայկն էր՝ Արամագո աստծո որդին:

Բ ՄԱԿԱՐԴԱԿ

46

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Պանթյուրքիզմը (հակաթյուրքականություն) ենթադրում էր իսլամադավան բոլոր ազգերի միավորում օսմանյան Թուրքիայի դրոշի ներքո և սրբազան պատերազմ (ջիհադ) բոլոր անհավատների՝ գյավուրների դեմ:
- բ. Հայդուկ բուլղարերեն նշանակում է «հետևակ»:
- գ. Առաջին հայդուկները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների առիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես քրդեր և հանդես եկել «չելլոներ» կոչվող քրդական հակակառավարական ջոկատների կազմում:
- դ. Ռուսաստանում 1844 թ. ստեղծված վարչական մեծ միավորը կոչվում էր Կովկասի փոխարքայություն:
- ե. Կովկասյան ճակատում գեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի գլխավորությամբ կոչվող ռուսական զորամիավորումը կոչվում էր Կովկասյան կորպուս:
- զ. Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու համար 1912 թ. Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվել է Հայոց ազգային խորհուրդ:
- է. 1917 թ. մարտի 9-ին Ժամանակավոր կառավարության կողմից Անդրկովկասում ստեղծած գործադիր իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասյան սեյմ:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, գ, է
- 3) ա, գ, է
- 4) գ, դ, է

47

Թվարկված գործառույթներից առանձնացնել երկուսը, որոնք Կիլիկյան Հայաստանում չէր տնօրինում թագադիրը.

- ա. Հետևում էր արքունի կարգ ու կանոնի պահպանմանը:
- բ. Ղեկավարում էր բանակցություններն օտար երկրների ներկայացուցիչների հետ:
- գ. Հանդիսությունների ժամանակ կապում էր արքայի թագավորական նշանները:
- դ. Հանդիսությունների ժամանակ թագ էր դնում արքայի գլխին:
- ե. Թագավորի առաջին խորհրդականն էր և արքունի պալատի կառավարիչը:

- 1) բ, գ
- 2) բ, է
- 3) ա, բ
- 4) դ, է

Ընտրել այն արտաքին նախադրյալները, որոնք հիմք դարձան Բագրատունիների գլխավորությամբ Հայաստանի անկախ պետականությունը վերականգնելու համար.

- ա. Հայաստանի համար բարենպաստ էր Մերձավոր Արևելքում սկսված տնտեսական վերելքը:
- բ. Արաբական խալիֆայությունում լայն ծավալ էին ձեռք բերել ժողովրդական ընդվզումները, որոնք գահակալական կռիվների հետ միասին խարխլում էին կենտրոնական իշխանության դիրքերը:
- գ. Արաբական խալիֆայության վարձկաններից բաղկացած բանակը միշտ չէ, որ ենթարկվում էր խալիֆներին:
- դ. Բյուզանդիայի հետ դավանաբանական միությունը թույլ էր տալիս ռազմական օգնություն ստանալ կայսրությունից:
- ե. Առանձին երկրների ամիրաները ձգտում էին անջատվելու խալիֆայությունից, ուստի Հայաստանում ևս ուժեղանում էր արաբական լուծը թոթափելու համար պայքարը:
- զ. Հայաստանում ավելի էր ուժեղացել անկախության հասնելու ձգտումը:
- է. ՎՃռական դեր կատարեց արևմտաեվրոպական քրիստոնեական երկրների օգնությունը:

- 1) բ, գ, զ
- 2) ա, դ, է
- 3) բ, գ, է
- 4) դ, է, զ

Թվարկվածներից որո՞նք են Փետրվարյան ապստամբության հետևանքներ.

- ա. Այն սթափեցնող ներգործություն ունեցավ խորհրդային իշխանությունների վրա, ստիպեց առավել զգուշորեն գործել:
- բ. Վճռական քայլեր ձեռնարկվեցին երկրի սոցիալ-տնտեսական դրությունը բարելավելու ուղղությամբ:
- գ. Խորհրդային իշխանությունները ժամանակավոր իշխանության անունից հրապարակեցին որոշում Արևելյան Հայաստանում կառավարման նոր ձևի հաստատման մասին:
- դ. Վանի, Խնուսի և Էրզրումի մարզերում կարճ ժամանակ անց ձևավորվեցին և սկսեցին գործել Արևմտահայ ազգային խորհրդի տեղական կազմակերպություններ:
- ե. Գնդակահարվեցին ապստամբության մի շարք ղեկավարներ ու մասնակիցներ, այդ թվում՝ Ստեփան Ալավերդյանը, Սարգիս Մուսայելյանը, Բագրատ Ղարիբջանյանը, Եգոր Սևյանը:
- զ. Ապստամբության բոլոր մասնակիցներին, ներառյալ ղեկավարներին, շնորհվեց համաներում:
- է. Խորհրդային իշխանությունները ձեռնամուխ եղան նաև հայկական քանակի աքսորված սպաներին ազատ արձակելու և հանրապետություն վերադարձնելու գործին:
- ը. Ստեղծվեց Հայաստանի ռազմահեղափոխական կոմիտե՝ Սարգիս Մուսայելյանի գլխավորությամբ:
- թ. Երկրում վերականգնվեց ՀՀ օրինական իշխանությունը՝ ՀՅԴ ղեկավարությամբ:

- 1) գ, դ, է, թ
- 2) բ, գ, ը, թ
- 3) ա, գ, է, թ
- 4) ա, բ, գ, է

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Փոքր Հայքի անկախացումը Միթրաուստեսի գլխավորությամբ
 բ. մեզ հասած առաջին հայկական արքայական դրամների հատումը
 գ. Երվանդ III–ի դառնալը Հայաստանի սատրապ
 դ. գորավար Վահումիսայի և հայերի ընդհարումը Հյուսիսային Միջագետքում
 ե. Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության տրոհումը
 զ. Երվանդ Սակավակյացի գահակալության սկիզբը
 է. Երվանդ II–ի գլխավորած ապստամբությունն Աքեմենյան տերության դեմ
 ը. հունական 10–հազարանոց բանակի նահանջը Հայաստանի տարածքով
 թ. Տիգրան Երվանդյանի և Կյուրոս Մեծի միացյալ ապստամբությունը
 Մարաստանի դեմ
 ժ. Գավգամելայի ճակատամարտը

- 1) դ, գ, թ, է, զ, ը, ժ, ա, բ, ե
- 2) գ, թ, դ, ը, է, զ, ժ, ա, ե, բ
- 3) գ, թ, դ, է, ը, ժ, գ, ա, ե, բ
- 4) գ, դ, թ, է, բ, գ, ա, ժ, ե, ը

1918 թ. տեղի ունեցած իրադարձությունների տրված շարքում ո՞րն է վեցերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Կարսի հանձնումը թուրքերին
 բ. Ղարաքիլիսայի գրավումը թուրքերի կողմից
 գ. Ներքին Թալինի բերդի գրավումը հայ կամավորների կողմից
 դ. Սարդարապատի կայարանի հետգրավումը հայկական զորքի կողմից
 ե. Բաշ Ապարանի ճակատամարտի ավարտը
 զ. Ալեքսանդրապոլի գրավումը թուրքական զորքի կողմից
 է. Սարդարապատի գրավումը թուրքական զորքի կողմից
 ը. Սարիղամիշի գրավումը թուրքական զորքի կողմից
 թ. Ղարաքիլիսայի ճակատի կազմակերպումը

- 1) դ
- 2) թ
- 3) գ
- 4) է

Իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Մոսկվայում ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության նիստը Լեոնային Ղարաբաղի հարցի վերաբերյալ
- բ. Սպիտակի աղետալի երկրաշարժը
- գ. Հատուկ կառավարման կոմիտեի ստեղծումը ԼՂԻՄ–ում
- դ. հայ բնակչության կոտորածը Սումգաիթում
- ե. «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը
- զ. Կ. Դեմիրճյանի ազատվելը ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնից
- է. «Ղարաբաղ» կոմիտեի վերանվանվելը «Ղարաբաղյան շարժման Հայաստանի կոմիտե»–ի
- ը. Մ. Գորբաչովի դիմումը «Ադրբեջանի և Հայաստանի աշխատավորներին, ժողովուրդներին»
- թ. պարետային ժամի հայտարարումը Երևանում

- 1) է
- 2) թ
- 3) գ
- 4) բ

Կատարել համապատասխանեցում.

Անուն

ա. Լևոն Ռոտինյան	գ. Սերգեյ Մերկուրով
բ. Հովսեփ Տեր–Աստվածատրյան	է. Նիկողայոս Բունիաթյան
գ. Տիգրան Ջրբաշյան	ը. Շարա Տալյան
դ. Հովսեփ Օրբելի	թ. Սուրեն Երեմյան
ե. Վարդան Աճեմյան	

Մասնագիտություն

1) լեզվաբան	6) երգիչ
2) պատմաբան	7) քանդակագործ
3) ճարտարապետ	8) քիմիկոս
4) արևելագետ	9) ճարտարագետ–էներգետիկ
5) ռեժիսոր	10) երկրաբան

- 1) ա–8, բ–9, գ–10, դ–4, է–5, զ–7, է–3, ը–6, թ–2
- 2) ա–9, բ–8, գ–10, դ–7, է–5, զ–2, է–6, ը–3, թ–4
- 3) ա–9, բ–10, գ–8, դ–4, է–1, զ–3, է–7, ը–5, թ–2
- 4) ա–8, բ–9, գ–10, դ–2, է–1, զ–7, է–3, ը–6, թ–4

Թվարկված որոշումներից առանձնացնել երեքը, որոնք ընդունվել են Աշտիշատի ժողովում.

- ա. Թագավորն ու մեծամեծները թող գթասիրտ լինեն իրենց ծառաների և ստորադրյալների նկատմամբ, սիրեն նրանց՝ որպես իրենց ընտանիքի անդամների:
- բ. Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ նախարարների առաջարկները:
- գ. Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի ոչ միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ, այլև գավառատեր և գավառակալ նախարարների առաջարկները:
- դ. Թագավորն ու մեծամեծները անօրեն կերպով և չափազանց մեծ հարկերով չնեղեն հասարակ ժողովրդին:
- ե. Թագավորն ու մեծամեծները թող գյուղական եկեղեցիների քահանաներին բոլոր ազարակ տեղերում տան երկուական, իսկ ավաններում՝ չորսական ծիսի հողաբաժին:
- զ. Թագավորն ու մեծամեծները թող զանազան գավառներից հավաքված մանուկներ ուղարկեն կաթողիկոսարան՝ Ավետարանի խոսքը ժողովրդին մատչելի դարձնելու համար հայերենի հմուտ թարգմանիչներ պատրաստելու նպատակով:
- է. Ծառաները թող հնազանդ և հավատարիմ մնան իրենց տերերին:

- 1) ա, դ, է
- 2) ա, ե, է
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, գ, է

Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Արմենականները Հայկական հարցի լուծումը կապել են Եվրոպայի օգնության և համաժողովրդական ապստամբության հետ:
- բ. Արմենականները կրել են «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության գաղափարական ազդեցությունը:
- գ. Վան քաղաքի մտավորականների գաղափարական ոգեշնչողներն են եղել Խրիմյան Հայրիկը, Մկրտիչ Փորթուգալյանը և Մկրտիչ Ավետիսյանը:
- դ. Որպես հեռավոր նպատակ՝ հնչակյանները սահմանել են մարդու կողմից մարդու շահագործման վերացումը և սոցիալիզմի կառուցումը, իսկ մոտակա խնդիր՝ Արևմտյան Հայաստանի ազատագրումը թուրքական բռնապետությունից:
- ե. Հայ ազգային-քաղաքական կուսակցություններից դաշնակցականներն առաջինն են եղել, որ Հայկական հարցի լուծումը համարել են ամբողջական հայրենիքում պետության վերստեղծումը:
- զ. Արմենականների սոցիալիստական թևը, որը կարևոր խնդիր է համարել սոցիալական ազատագրությունը, կազմել է մեծամասնություն, իսկ ազգայինը՝ փոքրամասնություն:
- է. Արմենականները եղել են հայրենի հողի վրա ստեղծված առաջին ազգային կուսակցությունը:
- ը. ՀՅԴ ծրագրի «Միջոցներ» բաժնում նախատեսվել է ժողովրդի զինում, մարտական խմբերի ձևավորում, ապստամբական և ահաբեկչական գործողությունների իրականացում:
- թ. Հնչակյանների ազգային թևը Ա. Արփիարյանի գլխավորությամբ հեռացել է կուսակցությունից և հանդես է եկել «Վերակազմյալ հնչակյաններ» անունով:

- 1) դ, ե, թ
- 2) բ, գ, զ
- 3) բ, ե, զ
- 4) ա, է, ը

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Սարդուրի II–ի կողմից Բաբելոնիայի վերանվաճման հետևանքով հայոց աշխարհակալության հարավային սահմանը կրկին հասավ Պարսից ծոց:
- բ. Վանի թագավորության և սկյութների միջև հաստատված դաշնակցային հարաբերությունների հետևանքը վերջիններիս՝ Փոքր Ասիայի արևելքում հաստատվելն էր:
- գ. Վանի արքայատոհմից իշխանության փոխանցումը Հայկազուններին տեղի ունեցավ Ստրեստանի ռազմական միջամտության և երկրի ներսում ծագած խռովությունների ու պալատական հեղաշրջման հետևանքով:
- դ. Արտաշես I–ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական բոլոր տարածքները, բացառությամբ Փոքր Հայքի, միավորվեցին մեկ միասնական պետության մեջ:
- ե. Տիգրանակերտի անկման պատճառն այն էր, որ քաղաքը պաշտպանող օտարազգի վարձկանները, կաշառվելով Լուկուլլոսի կողմից, հռոմեացիների առջև դավաճանաբար բացեցին դարպասները:
- զ. Ակցիումի ճակատամարտից հետո հայ–պարթևական միացյալ ուժերի հաղթության շնորհիվ Հայաստանում գտնվող հռոմեական լեգեոնները դուրս շարվեցին երկրից:
- է. Արտաշես II–ին ասպարեզից հեռացնելու պատճառը նրա շեշտված հակապարթևական կեցվածքն էր և դաշինքը հռոմեացիների հետ:
- ը. Տիգրան III–ից հետո առանց Հռոմի համաձայնության գահ բարձրացավ Տիգրան IV–ը և այդ պատճառով թագավորեց որպես անկախ միապետ:

- 1) ա, ե, գ, ը
- 2) ա, դ, գ, է
- 3) բ, գ, ե, ը
- 4) բ, դ, ե, է

Պատմական գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- 1) Դավիթ բեկ
- 2) Նադիր շահ
- 3) Մխիթար սպարապետ
- 4) Հովհաննես Հունդիբեկյան
- 5) Վալերիան Մադաթով
- 6) Իվան Պասկևիչ

- ա. Շամքորի ճակատամարտը
- բ. Գանձակի ճակատամարտը
- գ. Մեղրիի ճակատամարտը
- դ. հաղթանակը ջևանշիր կոչվող քոչվոր ցեղի դեմ
- ե. Փոքր Ղարաքիլիսայի ճակատամարտը
- զ. Երևանի 1724 թ. պաշտպանությունը
- է. Եղվարդի ճակատամարտը

- 1) 1–դ, 2–գ, 3–ե, 4–է, 5–բ, 6–ա
- 2) 1–դ, 2–է, 3–գ, 4–ե, 5–ա, 6–բ
- 3) 1–դ, 2–է, 3–գ, 4–գ, 5–ա, 6–բ
- 4) 1–գ, 2–է, 3–դ, 4–գ, 5–բ, 6–ա

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ունեին 18 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները՝ առանց սեռի, ազգության և կրոնական խտրականության, ընդհանուր, գաղտնի, հավասար և բազմաստիճան քվեարկությամբ:
- բ. Բաթումի պայմանագրով Թուրքիային անցան Մուրմալուն, Կարսը, Ախալցխան, Նախիջևանը, Ջանգեզուրը:
- գ. 1920 թ. կեսերին ՀՀ տարածքը կազմում էր շուրջ 70 հազար քառ. կմ:
- դ. Հայաստանի առաջին հանրապետության ընտրովի խորհրդարանն ուներ 80 անդամ:
- ե. Խորհրդային իշխանությունը Հայաստանում քաղաքական բնույթի հետապնդումներ և բռնություններ չգործադրեց միայն հայկական բանակի սպայակազմի նկատմամբ:
- զ. Թիֆլիսում համապատասխան հանձնաժողովում Ա. Բեկզադյանն առաջարկում էր Խորհրդային Հայաստանին միացնել Լոռին, Լեռնային Ղարաբաղը և Ախալքալաքի գավառը:
- է. Կարսի կոնֆերանսում թույլատրվում էին Կովկասի հանրապետությունների մեկուսի ելույթները:

- 1) գ, ե, զ
- 2) գ, դ, զ
- 3) ա, դ, է
- 4) բ, գ, է

Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Հայաստանի աշխարհագրական դիրքով պայմանավորված՝ հայ մշակույթը մշտապես ազդվել է տարաշխարհիկ մշակույթներից և կորցրել է իր յուրօրինակությունն ու եզակիությունը, ազգային մշակույթին բնորոշ գծերը:
- բ. Հնդեվրոպական նախահայրենիքն ընդգրկում է Հայկական լեռնաշխարհը, Միջագետքի հյուսիսային, Փոքր Ասիայի արևելյան և Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները:
- գ. Հելլենիստական դարաշրջանում հայ մշակույթի երկրորդ՝ հելլենիստական շերտի կրողները գլխավորապես վերին խավերի և քաղաքային ազատ բնակչության ներկայացուցիչներն էին:
- դ. Վանա լճի արևմտյան կողմում գտնվող Նեմրուժ լեռան սրբավայրը կառուցել է Անտիոքոս I Երվանդունին:
- ե. Հելլենիստական դարաշրջանի առաջին փուլում Հայաստանում մեծ տարածում է գտնում նաև զրադաշտականությունը, որը դուալիստական կրոն էր և ընդունում էր երկու գերագույն՝ բարի և չար աստվածների նախասկիզբ և համագոր գոյությունը:
- զ. Հելլենիստական մշակույթը և հունարենը լայն տարածում գտան հասարակ ժողովրդի մեջ, հայոց արքունիքում և ավագանու շրջանում և ամբողջությամբ վերափոխեցին մեր ազգային մշակույթը:
- է. Քրիստոնեության պետականացումից հետո Հայաստանում արգելվել է հայկական մեհենագրության գործածությունը:

- 1) ա, գ, է
- 2) բ, գ, է
- 3) դ, գ, է
- 4) բ, գ, է

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր հյուպարքոս:
- 2) Աքեմենյան կայսրության քսան մեծ վարչական միավորներից յուրաքանչյուրը կոչվում էր մարզպանություն:
- 3) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի դաշնային պետություն էր:
- 4) Բուզանդը Արտաշես I-ի ստեղծած վարչական միավորներն անվանում է ստրատեգիաներ, իսկ դրանց կառավարիչներին՝ ստրատեգոսներ:
- 5) Վանի թագավորությունում հայտնի էին «սահմանապահ կուսակալ», «աշխարհակալ», «գավառակալ» անուններով գործակալություններ:
- 6) Զրադաշտական կրոնի սպասավորները կոչվում էին քուրմ:
- 7) Հելլենիզմի դարաշրջանում հայոց մեջ տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- 8) Հայաստանի քրմապետը նաև համարվում էր Մեծ դատավոր:

Թվարկվածներից որո՞նք պատմական իրադարձությունների իրական պատճառներ կամ հետևանքներ չեն.

- 1) Միսի 1243 թ. եկեղեցական ժողովի հետևանքը Քաղկեդոնի երկաբնակության դավանանքի ընդունումն էր:
- 2) Հայաստանում Չարմադանի հաջողությունների պատճառը Ջաքարյանների իշխանապետությունում ներիշխանական երկպառակություններն էին:
- 3) Արմինիայի առաջին արաբ ոստիկանի դաժան հարկահանությունն ու կրոնական հալածանքները 748–750 թթ. ապստամբության պատճառ հանդիսացան:
- 4) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը զարգացած ավատատիրության շրջանում գոյություն ունեցող ավատատիրական մասնատվածությունն ու իշխանների կենտրոնախույս ձգտումներն էին:
- 5) Ջաբելի և Հեթումի ամուսնությամբ վերջապես լուծվեց Կիլիկյան Հայաստանի գահակալության խնդիրը, և հիմք դրվեց Հեթումյանների արքայատոհմին:
- 6) Ունիթորների և հակաունիթորների պայքարի արդյունքում խախտվեց Կիլիկյան Հայաստանի հասարակության միասնությունը, թուլացավ երկիրը:
- 7) Մլեհի դեմ կազմակերպված դավադրության պատճառը իսլամական երկրների հետ նրա գործակցելն էր:
- 8) Հայ–վրացական զինակցության արդյունքում սելջուկների լծից ազատվեցին Հայաստանի կենտրոնական ու հարավային շրջանները:

Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ ցարիզմի կողմից հայ կամավորական ջոկատների ցրման գլխավոր պատճառը հայերի անկախական ձգտումներն էին:
- 2) Անգլիայի և Ֆրանսիայի կողմից 1915 թ. Դարդանելի գործողությունը ձեռնարկելու պատճառը Կիլիկիայի և արաբական տարածքների գերմանական զորքերի ռազմակալման կասեցումն էր:
- 3) Բեռլինի պայմանագրով Օսմանյան կայսրությունը հետ ստացավ Բայազետը:
- 4) 1862 թ. Ջեյթունի ապստամբության ժամանակ զեյթունցիների հետ օսմանյան կառավարության փոխզիջման գնալու պատճառը Ռուսաստանի կողմից Թուրքիային պատերազմ հայտարարելու սպառնալիքն էր:
- 5) Համիդյան ցեղասպանական քաղաքականության արդյունքում 1890–ական թթ. 300 հազար հայ ոչնչացվեց և նույնքան էլ արտագաղթեց տարբեր երկրներ:
- 6) Պետրոս I–ի՝ Անդրկովկաս արշավելու հետևանքով ռուսական զորքերը հաստատվեցին Սև ծովի արևմտյան և հարավային ափերին:
- 7) Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման հետևանքով արևելահայերը ազատվեցին գաղութային ճնշումներից:
- 8) Ադրիանուպոլսի պայմանագրի արդյունքում Ռուսաստանը ձեռք բերեց Բեսարաբիան:

Բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1992 թ. օգոստոսի 15–ին ստեղծվեց Պաշտպանության պետական կոմիտե՝ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ:
- 2) Թուրքիան մինչ օրս չի բացել ՀՀ–ի հետ պետական սահմանը, որը փակել է 1993 թ. ապրիլին:
- 3) 2008 թ. հունվարի 19–ին Ստամբուլում ահաբեկչության գոհ դարձավ «Ակոս» թերթի խմբագիր, հայտնի հասարակական գործիչ Հրանտ Դինքը:
- 4) Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած և դատապարտած պետությունների թիվը 3,5 տասնյակ է:
- 5) 1991 թ. հունվարի 19–20–ը հայ ազատամարտիկները ազատագրեցին ռազմական հենակետերից մեկը՝ Կրկժանը:
- 6) 1992 թ. մայիսի 4–ին որոշվեց իրագործել «Հարսանիք լեռներում» գործողությունը:
- 7) Մոնթե Մելքոնյանը գոհվել է 1993 թ. հունիսի 12–ին Ադդամի մոտ՝ Մարզիլու գյուղում:

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Ռուս պատմաբան Սերգեյ Գլինկան գրել է «Հայ ժողովրդի պատմության տեսություն» աշխատությունը:
- 2) Լազարյան ճեմարանը ժամանակին եղել է Օսմանյան կայսրության միակ արևելագիտական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունը:
- 3) Ֆիզիոլոգիայի բնագավառում մեծ գործ է կատարել ռուս մեծ գիտնական Ի. Պավլովի սան և հետևորդ Լևոն Օրբելին:
- 4) Մադրասում Հարություն Շմավոնյանի նախաձեռնությամբ և հենց իր տպարանում 1794–1796 թթ. լույս ընծայվեց հայոց առաջին պարբերականը՝ «Ազդարարը»:
- 5) XVIII դարում ստեղծված կարևոր պատմագիտական երկերից են Եսայի Հասան–Ջալալյանի «Համառօտ պատմութիւն Ադուանից», Աբրահամ Երևանցու «Հայոց պատմություն», Ստեփանոս Շահումյանի «Պատմութիւն Դավիթ բեկին» և այլ աշխատություններ:
- 6) Ճանաչված քիմիկոս Ջակոմո (Հակոբ) Չամչյանը իր գիտամանկավարժական գործունեությունը սկսել է Հռոմի համալսարանում, ընտրվել Պադուայի և Բոլոնիայի համալսարանների պրոֆեսոր:
- 7) XX դարասկզբի հայ բեմի առաջատարը Մակար Եկմայանն էր:
- 8) Բյուզանդիայի պատմության, հայոց միջնադարի և Հայկական հարցի ուսումնասիրության ասպարեզում զգալի ներդրում է ունեցել Նիկողայոս Ադոնցը:

65

Իրադարձություններից որո՞նք են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վարդանակերտի ճակատամարտը
- 2) Արձնիի ճակատամարտը
- 3) Խալիֆի կողմից Աշոտ Մսակերի ճանաչվելը հայոց իշխան
- 4) Մուշեղ Մամիկոնյանի ամրանալը Արտագերս ամրոցում
- 5) Աշոտ Մսակերի նստավայրի տեղափոխումը Դարույնքից Բագարան
- 6) «Արյան լճի» ճակատամարտը
- 7) հայոց իշխանաց իշխան Բագարատ Բագրատունու գահակալության սկիզբը
- 8) Հովնան Խութեցու և Աշոտ ու Դավիթ Բագրատունիների գլխավորությամբ արաբների ոչնչացումը Տարոնում

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Հայկական ԽՍՀ–ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 2) ՀՀ–ում առաջին նախագահական ընտրությունների անցկացումը
- 3) ՀՀ–ում բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին օրենքի ընդունումը
- 4) Անկախ պետությունների համագործակցության (ԱՊՀ) ստեղծումը
- 5) Սփյուռքում հայ ազգային երեք կուսակցությունների կողմից համազգային կենտրոնական մարմնի կազմումը՝ գործողության միասնական ծրագիր մշակելու համար
- 6) «Կոլցո» («Օղակ») ռազմական գործողության իրականացումը

--	--	--	--	--	--

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արևելյան Հայաստանում արքունի գրագրության մեջ պահլավերենի (միջին պարսկերեն) գործածման սկիզբը
- 2) Կարակալա կայսեր զորքի վտարումը Հայաստանից
- 3) Խոսրով I–ի զորքերի արշավանքը Կովկասի լեռնական ցեղերի դեմ
- 4) Ի նշանավորումն հայ–հռոմեական դաշինքի վերականգնման՝ Հռոմի կայսեր կողմից Կապադովկիայի կալվածքները Հայաստանին վերադարձնելը
- 5) պարսից Ներսեհ արքայի բանակի ճամբար դնելը Ոսխա գյուղում
- 6) Տրդատի հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի նկատմամբ

--	--	--	--	--	--

Կատարել համապատասխանեցում.

Իրադարձություն

- ա. Ստանձնել է Սասունի 1894 թ. պաշտպանության ընդհանուր ղեկավարությունը:
- բ. Հայ-թաթարական ընդհարումների ժամանակ ղեկավարել է Թիֆլիսի հայության ինքնապաշտպանությունը:
- գ. Նշանակվել է հայ կամավորական VIII ջոկատի հրամանատար:
- դ. Ընտրվել է 1915 թ. Շատախի կենտրոն Թաղում ստեղծված զինվորական մարմնի ղեկավար:
- ե. Ղեկավարել է Շապին Կարահիսարի ինքնապաշտպանության զինվորական խորհուրդը:
- զ. Ղեկավարել է 1915 թ. Վանի Քաղաքամեջ թաղամասի ինքնապաշտպանության զինվորական մարմինը:

Գործիչ

- 1) Բաղդիկ Սիմոնյան
- 2) Հայկակ Կոստյան
- 3) Ղուկաս Տեովլեթյան
- 4) Նիկոլ Աղբալյան
- 5) Արմեն Գարո
- 6) Մեծն Սուրադ
- 7) Վարդան

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	
զ	

Պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. 1555 թ.
- բ. 1299 թ.
- գ. 1453 թ.
- դ. 1639 թ.
- ե. 1604 թ.
- զ. 1638 թ.

- 1) հայ բնակչության բռնագաղթեցումը շահ Աբասի կողմից
- 2) Թավրիզի գրավումը շահ Աբասի կողմից
- 3) Բաղդադի գրավումը օսմանյան բանակի կողմից
- 4) Ամասիայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 5) Կոստանդնուպոլսի գրավումը օսմանյան բանակի կողմից
- 6) Կասրե-Շիրինի պայմանագրի կնքումը
- 7) Օսմանյան պետության հիմնադրումը

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	
զ	

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միսալ է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Հայ ժողովրդի մայիսյան հաղթանակները վիժեցրին հայերին իսպառ ոչնչացնելու՝ քեմալականների կառավարության քաղաքականությունը:
- 2) Անդրկովկասի գրեթե բոլոր քաղաքական ուժերը ողջունեցին բոլշևիկյան հեղաշրջումը և պատրաստակամություն հայտնեցին՝ համագործակցելու խորհրդային իշխանության հետ:
- 3) Տիգրան Մեծի տերության տարածքը կազմված էր երեք կարգի հատվածներից՝ բուն հայկական հողեր, հպատակ թագավորություններ և քաղաքական ազդեցության ոլորտում գտնվող երկրներ:
- 4) Հայկական ազգային կոմիտեի կամ Հայ դատի հանձնախմբի նպատակն է միասնական հայկական պետության կազմումը ոչ միայն Վիլսոնի նախանշած սահմաններում, այլև ժամանակին Խորհրդային Հայաստանից անջատված բոլոր տարածքներով հանդերձ:
- 5) «Իրավապաշտպան» հասկացությունը ի հայտ է եկել գորբաչովյան վերակառուցման շրջանում. դա բնութագրում էր այն մարդկանց, ովքեր պայքարում էին խորհրդային իրականությունը փոփոխելու համար:
- 6) Բազրատունիների հայոց թագավորության անկումից հետո պահպանված հայ նախարարական համակարգը ուշ միջնադարում դարձավ հայոց անկախ պետականության կրողն ու պահպանողը: